

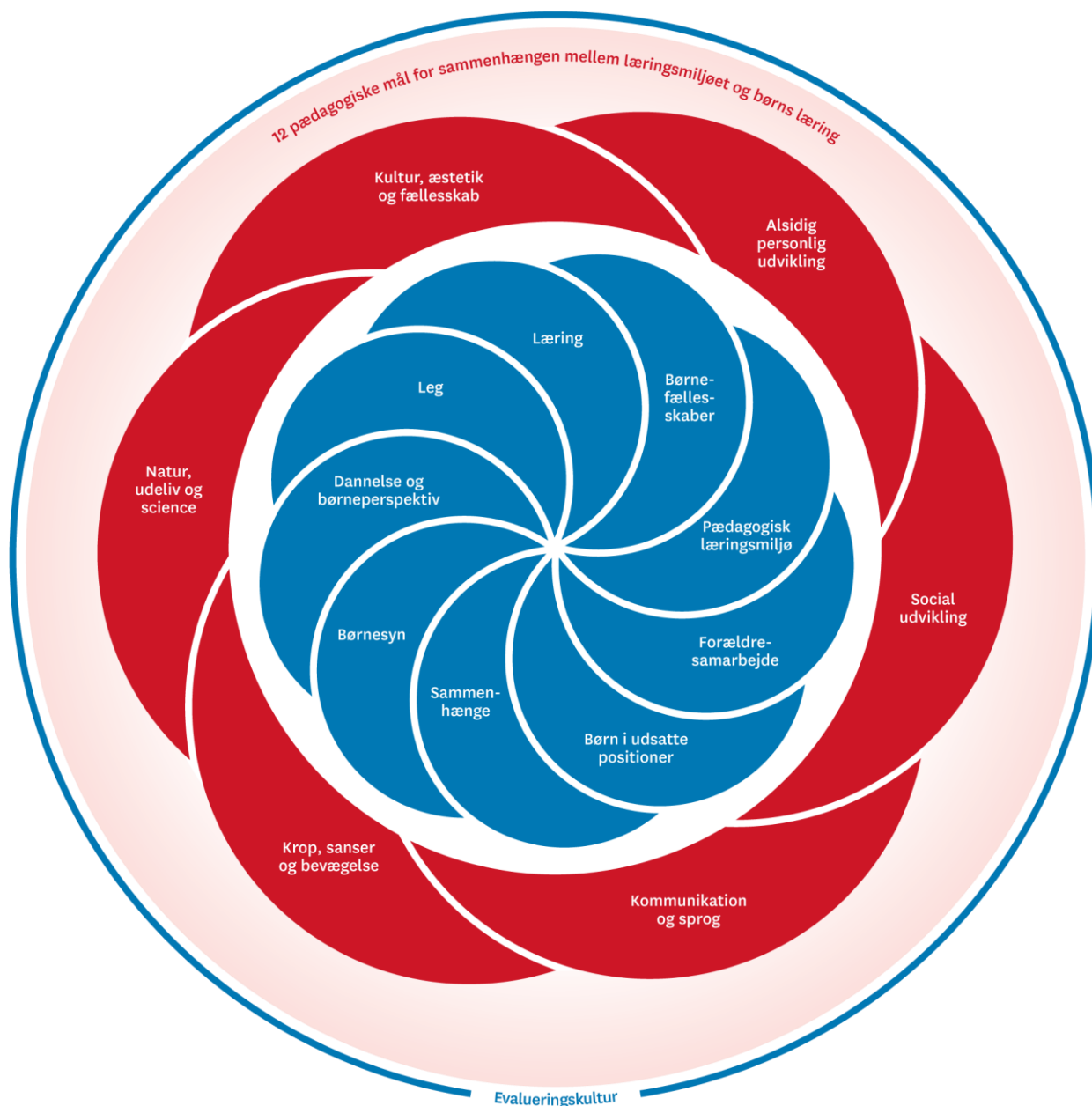
Pædagogisk læreplan for Ministeriernes Børnehus Børnehaven 2022

Højreklik her og vælg Skift billede for at indsætte billede eller logo

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede

formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor hen-

vises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Ministeriernes Børnehus er en selvejende institution med plads til 102 børn i alderen 0-6 år. Vi er normeret til 42 vuggestuebørn fordelt på tre stuer og 60 børnehavebørn fordelt på tre stuer. Vi ligger i hjertet af København, placeret bag rådhuset med Blox, Frederiksholms Kanal, De Royale Stalde og Nationalmuseet som naboer og har dermed rig mulighed for at benytte byens mange tilbud. Ministeriernes Børnehus er fysisk placeret på to matrikler og bliver forbundet af en stor ny legeplads, som vi deler.

Vi er fortrinsvis til rådighed for børn af forældre, der er ansat i ministerier, tilhørende departementer og styrelser og Det Kongelige Bibliotek. Der er i alt 6 vuggestuepladser, som alle københavnere kan skrive deres børn op til.

I Ministeriernes Børnehus arbejder vi ud fra følgende børnesyn:

- Børn er unikke, værdifulde – og alle har ret til læring
- Børn er kompetente, kreative og fantasifulde.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Sådan forholder vi os til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Vi tager udgangspunkt i et anerkendende og ressourceorienteret menneskesyn, hvilket betyder, at vi arbejder med at se barnets ressourcer frem for begrænsninger. Vi ønsker, at barnet skal føle sig set og accepteret og arbejder med udgangspunkt i følgende børnesyn:

Børn er unikke, værdifulde – og har alle ret til læring. Børn er kompetente, kreative og fantasifulde.

Barnet skal mødes i egen udviklingszone.

Barnet skal mødes med respekt for dets meninger og dets forskellighed.

Vi tilpasser os og anerkender børnenes behov og følger deres spor.

Vi ser børnene som medspillere i egen hverdag/dagligdag og inddrager dem i valg af aktiviteter og leg. Eksempler - børnebrainstorm, madløft, køkkenchefer, samling, pædagogisk bagdør, muligheden for at sige fra i en given aktivitet/situation.

Gennem ansvar vokser og udvikler børnene sig.

Der foregår læring alle vegne. Det er vigtigt, at vi som voksne skaber læringsmiljøer, hvor børnene får bedst mulige udviklingsmuligheder.

Vi tror på, at tryghed og forudsigelighed skaber rum til læring med legen som omdrejningspunkt.

Nye rum skaber nye miljøer. Vi har i længere tid arbejdet med at skabe flere, for børnene, gennemskuelige læringsmiljøer på legepladsen. Eksempler - udeværksted, bål, sansehave, frugtplantage, krible – krable dyr, boldbane.

Det er vigtigt for os, at børnene kan gennemskue, hvilke lege der foregår i hvilke rum (børnemedbestemmelse, spilleregler i de pågældende rum)

Spilleregler/lege regler er noget vi ofte drøfter til vores daglige samlinger, hvor vi tager emner op, der rører sig i børnegruppen. Det er vigtigt, at alle børn bliver set og hørt, så samlingen er med til at børnene får en fællesskabsfølelse. Alle børn er lige meget værd og det er altafgørende, at hvert enkelt barn føler sig som en vigtig del af fællesskabet. Dette gør vi ved hjælp af – fri for mobberi, børneyoga, børnemassage, tiger-træning, bogklub, sange.

Det er vores rolle som de voksne at rammesætte og igangsætte lege ved at skabe små fællesskaber i det store fællesskab for eksempel ved hjælp af opdeling. For eksempel aldersintegrerede aktiviteter som ryt-mik, drama og storebørns gruppe.

Vi tager udgangspunkt i den pågældende børnegruppe og ud fra dette rammesammensætter vi, hvor meget vi skal deltage eller trække os fra et givent fællesskab.

For børnene er det også vigtigt, at der foregår en brobygning mellem hjem og institution. Udover de daglige samtaler, hvor børnene beretter om oplevelser i hjemmet, har vi også nogle faste traditioner der bygger bro mellem hjem og institution. Eksempel – legetøjsdag, bogtema, nisseven, fødselsdage, bedsteforældredag, blomsterdag, sommerfest, julefest, afslutningsfest, gruppefoto.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitie-rede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hen-synet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børne-gruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

For at sikre det pædagogiske læringsmiljø igennem hele dagen arbejder vi med ugeplaner, hvor der er balance mellem struktur og fri leg. Vi bestræber os på hver uge at arbejde ud fra de 6 lærerplanstemaer, men da vi følger børnenes spor, er dette ikke altid en mulighed. Men et fravalg er også en pædagogisk stillingta-gen. Vi guider børnene og sørger for at overgange og rutiner er en gennemskuelig del af børnenes hver-dag. For at sikre den pædagogiske faglighed er det et bevidst valg, at der er to uddannede pædagoger på hver stue.

I ugerne op til børnehavestart kommer vuggestuebørnene på besøg sammen med en kendt voksen. For at gøre overgangen så blid som muligt og så barnet får de bedste muligheder for at falde godt til. Forældrene til de nye børnehavebørn tilbydes en overleveringssamtale med en pædagog fra vuggestuen og børneha-ven før opstart. Vi arbejder generelt med fleksible læringsmiljøer der skal sikre, at alle børn bliver tilbudt det samme.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi prioriterer de daglige samtaler både formiddag og eftermiddag med forældrene, højt. Desuden tilbyder vi 3-6 måneders samtale og 5-års status samtale. Måtte der opstå behov for yderligere samtaler, er dette selvfølgelig også en mulighed. Vi dokumenterer dagligt eksempler på børnenes leg og læring i vores logbog og giver dermed forældrene mulighed for at spørge både børn og personale om, hvad de har lavet i løbet af dagen. Desuden er der en lang række arrangementer i løbet af året, hvor forældre og bedsteforældre har mulighed for at deltage. Vi dokumenterer løbende med plancher fra dagligdagen.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi udfordrer barnet i nærmeste udviklingszone, så det oplever mestring af nye kompetencer.

Af respekt for barnets følelser og grænser, arbejder vi med begrebet pædagogisk bagdør, så barnet altid har mulighed for at sige til eller fra.

Vi laver handleplaner til at finde frem til, hvordan vi bedst støtter barnet. Vi inddrager forældrene i denne proces, så forældrene føler sig som en betydningsfuld medspiller i arbejdet med deres barn. Set ud fra den betragtning at sammen når vi længst.

Vi møder det at være forskellige med stor åbenhed i børnefællesskabet. Vi oplever, at børnene derigennem bliver mere rummelige.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi laver 5-års status i november, hvor vi i fællesskab med forældrene drøfter, hvordan vi bedst muligt styrker det enkelte barn i dets kommende skolegang. Stikord (tør møde udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, tage initiativer, indgå i fællesskab)

Vi laver sprogtest på alle kommende skolebørn i august.

Inden skolebesøg forbereder børnene spørgsmål til lærere og elever.

Storegruppen går luciaoptog til vores julefest. Det er af børnene blevet vedtaget (børnedemokrati), at den ældste går forrest.

En gang om året mødes alle kommende skolebørn til OL/idræts dag i netværket, her kæmper børnene mod hinanden i forskellige discipliner.

Sidste fredag i april holder vi afslutningsfest for storegruppen. Her får børnene overrakt en afslutningsmappe med alle deres oplevelser i børnehaven.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Inddragelse af lokalsamfundet

Ministeriernes Børnehus ligger centralt placeret bag Københavns Rådhus. Det gør, at vi har mulighed for at benytte de mange kulturelle tilbud, som byen har at byde på. Vores børn er vokset op i byen og vi ønsker at introducere og vise dem, hvor varieret og spændende oplevelser, de kan få i vores lokalsamfund.

Her bruger vi blandt andet:

Legepladsen på Blox

Forskellige projekter for børn på DAC (Dansk Arkitektur Center) – f.eks. har vi haft et forløb om natur og genbrug

Nationalmuseet

Glyptoteket

Thorvaldsens Museum

Aftale med Anemoneteatret om at komme til de forskellige generalprøver

Det Lille Teater

Hovedbiblioteket – forestillinger, højtlesning, koncerter, besøg med lån af bøger.

Cinemateket

Vi vægter også at børnene til den natur der faktisk også findes inde i byen, derfor besøger vi ofte:

Volden, gåture og besøg på legepladser

Bibliotekshaven

Kongens Have

H.C. Ørstedsparken, legeplads og kigge på ænder etc.

DE kongelige stalde – besøg hos hestene

Ture på vandet med eksempelvis havnebussen

Legepladsen ved den sorte diamant.

Vi tager gerne hjem på besøg hos børnene og fejrer fødselsdage. Her ser vi forskellige måder og steder at bo.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi bruger børnebrainstorm som en måde, at inddrage børnenes perspektiv på. Hver gang vi starter på et nyt emne, samler vi børnene og afholder brainstorm. De voksne noterer alle børnenes ideer og input ned. Og derefter bliver børnenes forslag skrevet/tegnet på et whiteboard, der hænger på stuen, så alle kan se det og vi kan bruge det som et arbejdsredskab, som vi arbejder ud fra. Børnene er på den måde medspillere, som også har indflydelse på det æstetiske børnemiljø, forstået på den måde, at vi vælger eksempelvis hvilke kreative projekter, der bliver sat i gang og kommer til at pynte og præge det æstetiske udtryk i den pågældende periode.

For at højne det psykiske børnemiljø arbejder vi blandt andet med 'Fri for mobberi'. Vi benytter os af samtaletavler, som tager udgangspunkt i nogle for børnene genkendelige situationer og taler sammen om de følelser og tanker, man kan opleve under eksempelvis konflikter eller hvis man føler sig udenfor et fællesskab. Vi oplever at børnemassage giver børnene en følelse af sammenhørighed og at den fysiske kontakt skaber bånd. Generelt arbejder vi ud fra tesen om at alle børn skal ses og høres. Vi skal lyttes og give plads til hinanden.

Vi er meget opmærksomme på, hvad der foregår i børnegruppen og benytter os af børnemøder, hvis vi vurderer, at der er noget, der skal tages hånd om. Vi opfordrer også forældre til at komme med input, hvis der er noget, som fylder for børnene. Vi oplever, at det har en særlig effekt på børnene, når ting og emner bliver drøftet i fællesskab og de bliver inddraget som medspillere.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det er vigtigt at arbejde med barnets alsidige personlige udvikling, fordi barnets identitet bliver formet gennem de første leveår. Vi møder verden med vores personlighed, og derfor er det vigtigt at udvikle evnen til at indgå i og afkode sociale kontekster. Barnets udvikling i forhold til det sociale samspil påvirker, hvordan barnet oplever sig selv i forhold til den verden, det skal lære at gebærde sig i. Derfor er det vigtigt, at skabe forståelse for, at det enkelte barn har en personlig identitet, samtidig med at vi støtter det i at udvikle tolerance og rummelighed i forhold til andre mennesker.

For at understøtte barnets alsidige personlige udvikling har vi fokus på følgende i vores læringsmiljø:

- Vi har en anerkendende tilgang til barnets følelser og behov og mener, at når barnet er trygt ved sine omgivelser, tør det eksperimentere og udfordre sig selv.
- Barnet lærer at forstå og bliver tryk ved hverdagens rutiner og udvikler derigennem evner til at forstå sig selv i forhold til gruppen.
- Vi ser os selv som rollemodeller i forhold til at lære barnet at udvise empati og skaber et rummeligt miljø ved at vise børnene omsorg, empati og anerkendelse for det enkelte barn.
- Vi går foran, ved siden af og bagved i legen alt efter, hvad vi vurderer børnene i den pågældende gruppe har brug for derigennem at stimulere barnets fantasi, nysgerrighed og lyst til at udforske.
- Vi arbejder med Fri for mobberi: Børnemassage, tillid, selvværd, samtaletavler, det lærer børnene at blive 13 bedre til at forholde sig til andre og sætte ord på følelser
- Under planlagte aktiviteter ser vi barnet, hvor det er ift. udvikling og hjælper det til at komme videre og turde prøve noget nyt.
- Under de ugentlige aldersopdelte aktiviteter styrker vi fællesskabet på tværs af stuerne.
- Vi lærer børnene om udholdenhed, selvbeherskelse, at det er ok at bevæge sig lidt ud af komfortzonen, lærer dem om mod, identitet, selvværd etc. Vi arbejder med at barnet skal få en positiv selvopfattelse gennem aktiviteterne.
- Vi bruger rutiner som pædagogisk redskab.
- Ture: Selvbeherskelse, nysgerrighed, forståelse af aktiviteterne ift. at være udenfor børnehaven
- Fredagsrock: styrker fællesskabet, at være en del af noget større
- Vi har fokus på, at barnet skal lære sine egne følelser og behov at kende og kan give udtryk for dem.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder med at støtte barnet i udviklingen af deres sociale kompetencer, fordi vi betragter det som afgørende for, at børnene lærer at indgå i relationer med andre mennesker og derved udvikler deres egen identitet. Vi ser fællesskabet som et sted med mulighed for at lære sociale spilleregler, normer og mærke, hvordan anerkendelse og selvværd bliver styrket gennem samvær med andre.

Det er vigtigt, at barnet lærer både sine egne og andres grænser at kende og det sker blandt andet gennem fællesskab med andre mennesker. For at udvikle vores sociale kompetencer betragter vi empati, evnen til tilknytning og sociale færdigheder som vigtige elementer. Vi betragter de sociale kompetencer som vigtige for barnets evne til at indgå i relation med andre mennesker og derigennem løbende udvikle identiteten. For at lære at blive sig selv, har vi brug for gode sociale kompetencer, fordi det er i det samspil, vi har mulighed for at på øje for hvem vi er. Undervejs i barndommen skal barnet således lære at blive sig selv, at kunne indgå i et fællesskab, samtidig med at barnet fastholder sin egen identitet i fællesskabet.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte barnets alsidige personlige udvikling

- Være opmærksomme på den fri leg, hvor barnet selv udvikler sociale færdigheder. Barnet guides/hjælpes af en voksen (bag om barnet, efter behov) der følger barnets initiativ.
- Tigertræning (den voksne står foran og er rollemodel) lærer barnet gode kampregler og viser dem fysiske lege, hvor man slås for sjov
- Fællesaktiviteter, hvor alle husets børn, får en fællesskabsfølelse og samhørighed på tværs af stuerne
- På legepladsen, hvor "gamle" venskaber fra vuggestuetiden genopdages
- Skabe en god overgang fra vuggestue til børnehave, så vidt muligt flytte børnene to og to, da venskaber gør overgangen lettere og venskaber styrkes
- Fri for mobberi: gode dialoger og samtaletavler om de sociale spilleregler
- Børnemassage: Vi tror på mantraet 'Den man rør ved/ gør noget godt for, mobber man ikke'. Børnene er meget glade for aktiviteten
- Rytmik, drama, storegruppen: Danne nye venskaber,forholde sig til andre børn/nye lege.
- De voksne er opmærksomme på, at børnene udvikler sig i deres venskaber og ikke bliver totalt afhængige af at have faste legekammerater.
- Den voksne hjælper med at støtte barnet til nye venskaber, ved fx, at dele børnene op i legegrupper og så efterfølgende sætte aktiviteter i gang
- At barnet får en oplevelse af, at være god nok som det er. Dette er vigtigt for udvikling af barnets selvværd og for at det kan føle sig mere frit i udviklingen af sin identitet.
- At opleve at være en del af en gruppe og fungere i den.
- At lære barnet at spejle sig i andre og danne venskaber.
- At barnet lærer at løse konflikter og dele med andre
- At barnet kan udsætte behov og lære at vente på tur
- At barnet lærer at forstå egne grænser og andres.

Eksempler på aktiviteter der understøtter den sociale udvikling

- Når børnene selv er i stand til at løse deres konflikter på en hensigtsmæssig måde
- Fordybelse i legen

- Mange forskellige børn leger sammen og bruger nogle bestemte sociale spilleregler
- Børnene bruger spillereglerne fra "Tigertræning"
- Når børnene selv leger de lege, de er blevet introduceret for ved fællesaktiviteterne
- At børnene refererer til venskaber; når Oscar f.eks. siger: " Jeg skal ud på legepladsen og lege med min gode ven Alfred" (som går på en anden stue)
- Når børn refererer til noget, som de har lavet i "Fri for mobberi".
- Børnemassage: Være opmærksom på den udvikling, der sker, fra et barn bliver introduceret til børnemassage, til de selv tager initiativ til at give et andet barn massage.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det er vigtigt at arbejde med børnenes sprog og kommunikation, fordi sproget er forudsætningen for at kunne udtrykke sig og kommunikere med andre. Der er mange forskellige typer sprog, som barnet skal lære at kende og bruge. Det drejer sig om talesprog, skriftsprog, kropssprog og billedsprog (evt. tegnsprog). Børn skal støttes i at udvikle deres danske ordforråd og i at forstå de begreber regler, der gælder for det talte sprog. Sprog skaber kontakt og evnen til at bruge nuancerne i sproget støtter og fremmer forståelsen af andre og barnets evne til at blive forstået. Gennem fællesskabet mellem børnene kan vi træne dialogen med barnet og lære barnet at tale, lytte, stille spørgsmål, give svar og være aktive i at planlægge fælles aktiviteter og projekter.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte barnets kommunikation og sprog

- Samtalen med børnene er omdrejningspunkt for de aktiviteter, vi laver med børnene. Vi er dermed bevidste om hele tiden at fortælle, hvad vi skal på forhånd og hvad vi gør.
- Samlinger: vente på tur/ lytte til hinanden, fortælle en sammenhængende historie/oplevelse f.eks. rød stues bamse, der kommer med hjem i weekenden, i bogen skrives stikord, så barnet selv kan fortælle og den voksne kan støtte op omkring barnet.
- Til en samling snakke om et bestemt emne og fastholde børnene i en samtale.
- Sanglege/fagter
- Leg/gæt et dyr
- Bruge sproget til egne grænser og konfliktsituationer.
- Tonen i børnegruppen, hvordan taler man til hinanden, ikke afbryde etc (normer for god tone)

- De børn, der ikke mestrer det danske sprog, får hjælp hertil af en voksen ved planlagte aktiviteter.
- Sprogligt udfordrede børn leger med børn, der er sprogligt velfunderede.
- Bog tema: dialogisk oplæsning og bogtemaer, hvor børnene har bøger med hjemmefra – det vækker altid glæde hos børnene
- Storgruppen: rim/remser/ vendespil
- Sprogtest efter behov ved 3 år/ før skole og planlægning af handleplan, hvis barnet har brug for støtte.
- At vi som voksne er opmærksomme på, hvordan barnets sprogforståelse er, så vi kan tilrettelægge vores sproglige aktiviteter.
- Tæt samarbejde med forældrene om barnets sprog.
- At vi er bevidste om at følge barnets spor og interesser i vores samtaler med børnene.

Eksempler på aktiviteter der understøtter barnets sprog og kommunikation

- ABC, lære bogstavernes lyd, tale om hvad der f.eks. starter med "B". Inkludere bevægelse i aktiviteten.
- Ved tegnebordet, støtter vi op omkring det enkelte barn, f.eks. legeskrivning og børn, der beskriver deres tegninger.
- Prioritere mere tid til små ture med sprog børnene, hvor vi har tid til at sætte ord på aktiviteterne
- At barnet lærer en ordgruppe, både derhjemme og i institutionen. Vi har eks. fokus på de samme 15 ord eller emner.
- Tosprogede børn eller ved sen sproglig udvikling kan vi bruge piktogrammer, som et visuelt virkemiddel
- Vi har et tæt samarbejde med tale-hørelæreren om, hvordan vi specifikt kan hjælpe det sprogligt udfordrede barn
- At vi lærer barnet at udtrykke følelser og behov gennem sproget
- At vi viser barnet, hvordan vi kommunikerer via kropssprog, skriftssprog, billedsprog, talesprog og tegnsprog
- Træne barnet i at fortælle et sammenhængende handlingsforløb
- Hjælpe barnet til at udvide deres begrebsforståelse ved at tale sammen

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

For barnet er det vigtigt at bruge krop og bevægelse som en måde at stimulere sine sanser og derigennem lære om sig selv og sin omverden. Barnets muligheder for læring styrkes på forskellige planer gennem bevægelse og det hjælper barnets evne til at kunne koncentrere sig på vej. Bevægelse er også med til at stimulere barnets vestibulærsans, som har afgørende indflydelse på balancenerve og koordinering.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte barnets brug af krop, sanser og bevægelse

- At barnet lærer, hvordan man kan bruge kroppen. Barnet bruger kroppen på mange forskellige måder; rulle, kravle, balancere, hoppe etc.
- Erfaring og snak om hvad der sker med kroppen, når man sveder/fryser, løber/slapper af etc.
- At vi lærer børnene at kontrollere kroppen og være lytteparate ved f.eks. samling, hvor de viser, at de er i stand til at sidde stille og lytte/tale efter tur.
- Barnet øver sig i eksempelvis balancegang, at cykle og bliver gennem forskellige fysiske aktiviteter bevidst om, hvad det kan bruge kroppen til.
- Når de kopierer de voksne i kropslige lege, med de forklarede regler ved eksempelvis Tigertræning
- Når barnet udviser mod ved at turde prøve noget nyt og udfordre sig selv fysisk
- At vi som voksne reflekterer over indretningen, så der er plads til at børn kan bevæge sig.
- At barnet oplever glæde ved at bevæge sig.
- At få en øget kropsbevidsthed, så de er bevidste om at de har en puls, kan mærke varmen i kroppen, krafterne i musklerne og kende deres egne kropslige begrænsninger.
- At de oplever succes med deres krop.

- At vi støtter børnene i at udvikle sig motorisk og udvikle mod til at bruge kroppen på nye måder.

Eksempler på aktiviteter der understøtter krop, sanser og bevægelse:

- Gennem fællesaktiviteter som: "Postleg", "Alle mine kyllinger", "Morder", "Stopdans", taktilstimulering og børnemassage
- På legepladsen laver vi baner og løber eksempelvis over hængebroen. Barnet bliver her bevidst, om blandt andet balance og om hvad det tør.
- Aldersopdelte aktiviteter som: rytmik, sanglege, dans, drama.
- "Store børn" igangsætter procesorienterede forløb med fokus på udvikling af børnenes motorik f.eks. cirkus og det årlige førstehjælpskursus
- Vi er opmærksomme på at præsentere børnene for legepladsens indhold og muligheder for fysisk udfoldelse, f.eks. cykler, træer, jorden, sand, kravle og derigennem styrke deres sanser.
- Vi er bevidste om at tilbyde aktiviteter, der kan stimulere de motoriske grundbevægelser.
- I tigertræningen lærer man gennem regler for kamplegen, at respektere egne og andres grænser
- Mindfulness lærer børnene at hvile, slappe af mærke egen krop.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Natur, udeliv og science rummer mange muligheder for oplevelser, som kan bidrage til barnets følelsesmæssige, kognitive og fysiske udvikling. Oplevelser i naturen er desuden en unik mulighed for at styrke barnets sanseapparat og motoriske kunnen gennem oplevelsen af årstidernes skiften, forskellige vejrtyper og varierende landskaber. Naturen er et unikt rum for udfoldelsen af børns fantasi.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte barnets viden om natur, udeliv og science:

- At barnet får kendskab til naturfænomener og hvad man kan bruge uderummet til.
- Lære at sanse og se tegn på naturfænomener som vind, sol, vand, årstidernes skiften etc. På den måde lærer barnet at genkende sammenhænge og tegn.
- At opnå kendskab til hvor tingene kommer fra. Hvor kommer eksempelvis kød og mælk fra?
- At være med til at udvikle barnets respekt for naturen og miljøet, og lære barnet hvordan vi kan begrænse forurening.
- At barnet styrker sanseapparatet og sin motoriske kunnen i naturen.
- Barnet lærer at passe på naturen.

Eksempler på aktiviteter der understøtter udvikling omkring børnenes kunnen inden for natur, udeliv og science:

- Udforske på legepladsen: Dyr og blade findes på legepladsen afhængig af årstiderne. Vi fortæller børnene om årstiderne og leder efter tegn. Vi giver plads til at børnene udvikler deres nysgerrighed, ved at de graver i jorden og finder f.eks. larver, myrer og snegle. Efterfølgende finder vi eksempelvis billeder af de dyr, vi har fundet og snakker om dem.
- Insektglas, lup, spade og gå på krible krable jagt.
- Æbletema: Hvad kan vi bruge æblerne til? (æbletryk, æblejuice, æblekage etc)
- Blomsterdag: Alle børn tager en plante med hjemmefra, så vores legeplads bliver fuld af farver og dufte og alle sanser kommer i spil. Børnene er selv med til at plante den og vande efterfølgende.
- Vi laver en krydderurtekaske, og børnene dufter og smager de forskellige krydderurter.
- Vi bruger nærmiljøet f.eks. Naturcenter Amager, Naturcenter Kløvermarken, Amager Fælled, Naturfestival, Biblioteket, Volden, hvor vi leder efter kastanjer, fugle etc.
- Vi fanger små fisk, frøer og tanglopper med net og lærer efterfølgende om det, vi fangede.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kulturelle udtryksformer og værdier er vigtigt for barnet, fordi kultur er en måde at udtrykke en forståelse af og tilgang til verden. Når vi arbejder pædagogisk med børnenes måde at forstå kulturer på, er det vigtigt, fordi det kan være med til at hjælpe barnet til at lære sig selv, andre og omgivelserne at kende. Gennem kreative processer kan barnet opnå øget bevidsthed omkring egen identitet, selvværd og fællesskabsfølelse.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte barnets udvikling i forhold til kulturelle udtryksformer og værdier:

- At opleve at være en del af en kreativ skabelsesproces
- At lære at udtrykke følelser og tanker gennem kunst og opnå kendskab til forskelligt materiale.
- At udvikle fantasien gennem at være kreativ
- At opleve og genkende lokalsamfundet
- Opnå kendskab til sin egen families kultur
- At lære om dansk kultur og historie
- At lære om forskellige landsdele, verdensdele, kulturer og traditioner.

Eksempler på aktiviteter der kan være med til at understøtte barnets udvikling indenfor kultur, æstetik og fællesskaber:

- Vi laver mad fra forskellige lande og kulturer, der relaterer til de lande børnene kommer fra. Vi spørger barnet, der kommer fra det pågældende land og snakker om børnenes livretter, traditioner etc.
- Temauger med bl.a. vikinger, indianere, Skt. Georg og Dragen
- Bøger, samling, sange og danse fra forskellige lande
- Tale om de forskellige traditioner og om, hvorfor vi holder dem
- Lære børnene at udtrykke sig kreativt og få kendskab til forskellige materialer og udtryksformer.
Tegn på læring
- At børnene er bevidste om, at de bor i byen, forskel på land og by, forskellige dele af Danmark og en ide om, hvordan verden hænger sammen
- Kulturel dannelse, normer og værdier og viden om hvordan man opfører sig i det offentlige rum

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

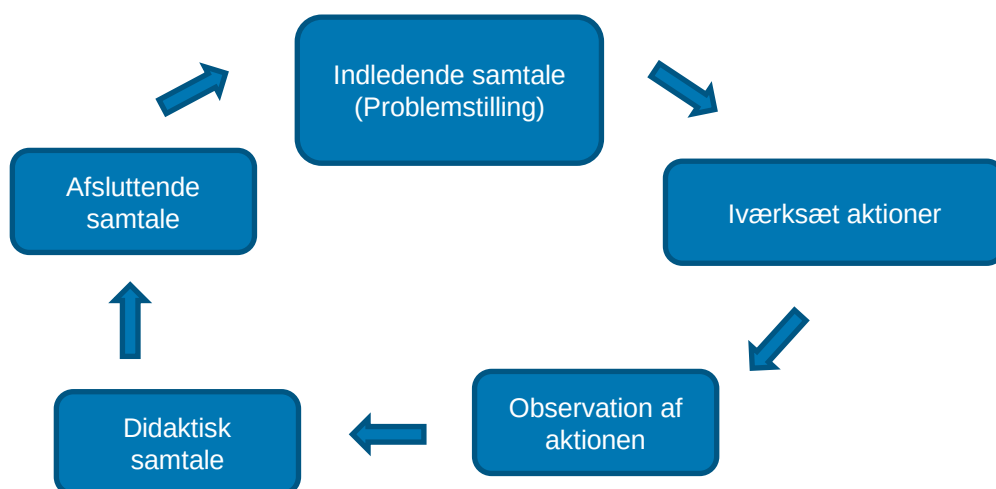
Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Evalueringer er afgørende for at kunne måle kvaliteten af det pædagogiske arbejde, som vi foretager os i Ministeriernes Børnehus. Det handler om at få skabt en god evalueringskultur, hvor vi på en respektfuld måde tør spørge ind til hinandens pædagogiske praksis, samt skabe et trygt evalueringsmiljø, hvor vi også tør gå lidt mere ’kritisk’ til værks for, at vi kan udvikle os selv, vores pædagogiske praksis og derved – Ministeriernes Børnehus.

Vi vil bruge aktionslæring som metode til at undersøge/evaluere et pædagogisk forløb på stuen. På hvert stuemøde aftaler vi at tage udgangspunkt i en undren, en interesse i børnegruppen, en formodning, et barn som har brug for særlig støtte til at være en del af børnefællesskabet eller noget helt tredje.

Vi arbejder med aktionslæring i 5 faser:

I selve arbejdet vil vi bruge følgende **skema til handling**:

På det månedlige stuemøde tilrettelægger vi, hvordan processen skal være ved at udfylde aktions-skemaet, så vi har en fælles plan og noget konkret at måle ud fra. Det skal sikre systematik og et nyt blik på praksis

Refleksionsark

Dato
form
møde

Tilstede:

Aktivitet/problemstilling Hvad er den konkrete udfordring – og hvornår?	Hypotese Hvad forventer du, at der sker?	Aktion(er) Hvilke tiltag sætter du i gang?	Udfordringer Hvad ser du, der sker?	Evaluering/Refleksioner

Når aktionslæring er blevet en fast forankret del af vores pædagogiske arbejde med evaluering, vil vi introducere praksisfortællingen, som en obligatorisk del af de redskaber vi kan bruge til at evaluere, blive bevidste og reflektere over praksis. Formålet er primært, at vi åbner op for en ny måde at få en faglig refleksion over egen praksis, samt øve os i at blive mødt med nysgerrig undren fra kollegaerne på stuen.

Evaluerer og udveksler erfaringer afdelingsvis på 'nyt fra stuerne' hvordan arbejdet med praksisfortællinger fungerer under stuemøder.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi har som fast punkt på pædagogisk lørdag hvert andet år, at vi evaluerer den gældende læreplan, hvor vi afdelingsvis i mindre grupper gennemgår læreplanen og kommer med ændringer og tilføjelser, så den matcher vores pædagogiske virkelighed på det givne tidspunkt.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud